

PŘÍSPĚVEK K ROZŠÍŘENÍ *CARABUS MENETRIESI* HUMMEL
V SEVERNÍCH ČECHÁCH

BEITRAG ZUR VERBREITUNG *CARABUS MENETRIESI* HUMMEL
IN NORDBÖHMEN
(COLEOPTERA, CARABIDAE)

Jan Pokorný

Při faunistickém průzkumu nejvýchodnější části Krušných hor jsem zjistil výskyt poměrně vzácného střevlíka *Carabus menetriesi* Hummel. Z literatury mi není znám údaj o jeho zdejším výskytu, proto uvádím podrobnější zprávu.

Vrcholy Krušných hor v oblasti Nakléřovského průmysku jsou téměř odlesněné a z velké části zemědělsky využívané, odkryté od západu a tím vystavené účinkům vlhkých severozápadních větrů vanoucích přes severoněmeckou nížinu a tvoří jim první překážku. Proto je zdejší klima mnohem drsnější než odpovídá nadm. výšce. Veg. doba asi 130 dní. Geologicky náleží území ke krušnohorským rulám, které zde mizí pod vrstvami pískovců.

Vlastní lokalita leží v katastru obce Krásný Les ve čtverci síťové mapy 5150 ve výšce 600–650 m n.m. Je to vrchovištní prameniště potoka odtékajícího do NDR, značně bažinaté, místy s tendencí rašelinění. Je porostlé nečetnými skupinkami stromů (*Betula pubescens*, *Salix repens*, *Alnus*, *Picea*). Okolní lesy, většinou smrkové, odumírají následkem silného znečištění ovzduší a jsou intenzivně těženy. Na jejich místě nastupuje jeřáb ptačí a bříza pýřitá. Bylinné patro je zastoupeno příslušníky nížinné i horské bažinné flóry: *Sphagnum spec.*, *Carex spec.*, *Juncus spec.*, *Vaccinium uliginosum*, *Caltha palustris*, *Equisetum silvaticum*, *Viola palustris*, *Trollius europaeus*, *Convallaria majalis*, *Persicaria amphibia*, *Acetosa pratensis* aj. Střídají se místa extrémně vlhká se suchými (vřesy), stav vody v prameništi značně kolísá zvláště v jarním období. Výskyt *C. menetriesi* byl zjištěn v jarních měsících na nejvlhčích místech biotopu. Odchyt pomocí zemních pastí. Měřením a porovnáváním s řadou ex. *Carabus menetriesi pacholei* Sok. z několika šumavských lokalit jsem dospěl k závěru, že se jedná o ssp. *pseudogra-*

Zprávy Čs. společnosti entomologické při ČSAV, Praha, 24, 1988

nulatus popsanou H. Nüsslerem z rašeliniště Hermansdorfer Wiesen u Geyera v NDR. Dále uvádím zjištěné rozdíly.

Ssp. pseudogranulatus - menší, štít užší a delší (1:0,79), strany méně okrouhlé až slabě srdčité, v předních rozích širší. Krovky užší (0,59:1), nejširší uprostřed, v podélné ose méně klenuté. Sekundární žebírka více vystupují, primární tuberkule delší. První sek. žebírko zpravidla zřetelně vytvořeno, zasahuje do 1/3 krovek. Povrch tmavobronzový, matnější. Prům. velikost: ♂ 18,4 mm, ♀ 19,8 mm. (Nüssler uvádí: ♂ 17,8 mm, ♀ 19,3 mm).

Ssp. pacholei - větší, štít širší a kratší (1:0,72), strany pravidelně zaokrouhleny, v předních rozích užší. Krovky širší (0,62:1), nejširší až za středem, v podélné ose klenutější, zvláště v apik. partii. Sek. žebírka slaběji vystupují, tuberkule zpravidla drobné. První sek. žebírko zpravidla jen rudimentární nebo chybí. Měďový až černý, zvláště samci s hedvábným leskem. Prům. velikost: ♂ 19,6 mm, ♀ 20,6 mm.

Na lokalitě byli dále zjištěni:

C. granulatus n. granulatus L. - na okolních polích, v bažině též několik kusů.

C. cancellatus n. cancellatus Ill. + *n. brevituberculatus* Roub. - hojně na polích, překvapuje množstvím ex. hluboko v bažině.

C. nemoralis Müll. - v bažině ojediněle, na polích v květnu obecný.

C. silvestris n. slabai Niedl + *n. silvestris* Panz. - nehojně na místech se stromy.

C. auronitens n. auronitens F. - nehojně na sušších místech.

C. violaceus n. violaceus L. - pouze 1 ex.

Cychrus caraboides n. caraboides L. - poměrně častý i na vlhkých stanovištích.

V širším okruhu se dále vyskytují *C. arcensis m. germaniae* Leng. a *C. hortensis* L. Dá se předpokládat též *C. problematicus n. diluvialis* montánní forma, dosud však nalezen nebyl. Dokladové ex. jsou v mé sbírce.

Zusammenfassung

In diesem Beitrag ist neuer Fund *Carabus menetriesi pseudogranulatus* Nüssler in dem östlichen Erzgebirge (Nord-Böhmen) behandelt.

L i t e r a t u r a

- Breuning, S., 1933: Monografie der Gattung Carabus L., Troppau.
- Efler, J., 1974: Lesy Děčínského Sněžníku dříve a dnes. Přírodou Děčínska I.; Děčín 1974.
- Mandl, K., 1951: Annalen des Naturhist. Museum in Wien, 58: 122-126.
- Niedl, J., 1958: Monografie čs. druhů tribu Carabini. Přírodověd. sborník ostravského kraje.
- Nüssler, H., 1965: *C. menetriesi pseudogranulatus* n. ssp. Entom. Abhandl. Mus. Tierk. Dresden, 31: 307-311.
- Nüssler, H., 1969: Zur Ökologie und Biologie von *C. menetriesi* Hummel. Entom. Abhandl. Mus. Tierk. Dresden, 36: 281-302.

Adresa autora :

Jan Pokorný, M. Majerové 10, 405 02 Děčín VI